

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Data posiedzenia: 14 maja 2013 r.

Nr posiedzenia: 63

Posiedzeniu przewodniczył: przewodniczący komisji senator Jerzy Chróścikowski.

- Porządek posiedzenia:**
1. Informacja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat wyników pracy Rady Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa 18–19 marca i w kwietniu 2013 r.
 2. Informacja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat stanowiska Parlamentu Europejskiego w sprawie wspólnej polityki rolnej 2014–2020.
 3. Informacja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wstępnych założeniach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Przemysław Błaszczyk, Jerzy Chróścikowski, Beata Gosiewska, Piotr Gruszczyński, Henryk Górski, Andrzej Grzyb, Kazimierz Jaworski, Marek Konopka, Wiesław Kilian, Andrzej Kobiak, Tadeusz Kopeć, Ireneusz Niewiarowski, Grzegorz Wojciechowski, Roman Zaborowski,
 - zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - podsekretarz stanu Zofia Szalczyk,
 - radca generalny Zofia Krzyżanowska,
 - dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich Edyta Wieczorkiewicz-Dudek,
 - zastępca dyrektora Departamentu Rybołówstwa Rita Kameduła-Tomaszewska,
 - Ministerstwo Finansów:
 - zastępca dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej i Rolnictwa Elżbieta Milewska,
 - naczelnik Wydziału Akredytacji i Finansowania Agencji Płatniczych w Departamencie Polityki Regionalnej i Rolnictwa Piotr Biały,
 - związki rolnicze i branżowe:
 - starszy specjalista w Biurze Krajowej Rady Izb Rolniczych Michał Cieślak,
 - prezes Krajowego Związku Spółdzielni Mleczarskich Waldemar Broś,
 - członek zarządu Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej Marek Kuźniewski,
 - prezes Polskiego Związku Producentów Roślin Zbożowych Stanisław Kacperczyk,
 - wiceprezes Krajowego Związku Plantatorów Tytoniu Edward Komornik,
 - prezes Związku Plantatorów Tytoniu w Krasnymstawie Maria Bubilek,
 - członek Związku Plantatorów Tytoniu w Krasnymstawie Adam Głąb.

Przebieg posiedzenia:

Ad 1 i 2. Informację na temat wyników pracy Rady Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa 18–19 marca i w kwietniu 2013 r. przedstawiła Zofia Krzyżanowska, radca generalny w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW). Podkreśliła, że najważniejsze dla Polski postanowienia kompromisu dotyczą płatności bezpośrednich, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i wspólna organizacja rynków rolnych. Dzięki aktywnym działaniom Polski i wsparciu innych państw członkowskich uzyskano możliwość kontynuacji stosowania uproszczonego systemu płatności bezpośrednich SAPS do końca 2020 r. W odniesieniu do przesuwania środków finansowych między filarami przyjęto, że możliwe są przesunięcia do 15% krajowych środków z I do II filara lub odwrotnie. W wypadku konieczności zastosowania dyscypliny finansowej (mechanizm obniżenia płatności bezpośrednich przy zagrożeniu przekroczenia limitów wydatków na I filar WPR, ustalonych dla budżetu wieloletniego) obejmuje ona gospodarstwa rolne otrzymujące ponad 2 tys. euro. Ponadto na wniosek wielu delegacji wprowadzono szereg elementów upraszczających obowiązkowe wymogi w ramach tzw. zazielenienia płatności bezpośrednich, które pierwotnie proponowała Komisja Europejska. W zakresie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez EFRROW Polska uzyskała wyższy poziom dofinansowania inwestycyjnego dla rolników i podmiotów sektora przetwórstwa rolnego, który utracił status „słabiej rozwiniętego” (Mazowsze). Poziom ten został podwyższony o 10 punktów procentowych i w ten sposób zrównany z poziomem wsparcia dla regionów słabiej rozwiniętych (50% kosztów kwalifikowanych). Rozszerzono również katalog działań wliczonych w zakres minimalnej alokacji 25% środków EFRROW w związku z realizacją celów środowiskowych i klimatycznych o inwestycje nieprodukcyjne, przyczyniające się do osiągnięcia celów środowiskowych, działania leśne oraz płatności dla obszarów Natura 2000, a także związanych z wdrażaniem ramowej dyrektywy wodnej. W zakresie wspólnej organizacji rynków rolnych przedłużono obowiązywanie kwot w sektorze produkcji cukru do września 2017 r., co oznacza wydłużenie systemu kwotowania o 2 lata gospodarcze. Stanowi to kompromis między zwolennikami utrzymania tego systemu do 2020 r. a przeciwnikami, opowiadającymi się za likwidacją kwot już w 2015 r., a także państwami, które zrezygnowały z produkcji cukru i oczekiwały przywrócenia możliwości alokacji kwot (ostatecznie propozycja ta została odrzucona). Uzgodniono także zapisy dotyczące wsparcia w sektorze produkcji chmielu, prawa do nasadzeń winorośli, wsparcia w sektorze owoców i warzyw.

Zofia Krzyżanowska przedstawiła także informację na temat stanowiska Parlamentu Europejskiego w sprawie wspólnej polityki rolnej 2014–2020. Poinformowała, że ostateczny kompromis między Radą i Parlamentem być może będzie znany w czerwcu. Dla Polski jest bardzo ważne, żeby ten termin został dotrzymany. Nadal są rozbieżności między Radą i Parlamentem w podziale środków między I i II filarem. Obecnie w resorcie przygotowywane są prognozy dla obydwu filarów. Jeżeli chodzi o płatności powiązane z produkcją, są one istotne dla wielu krajów, które chciałyby wspierać wrażliwe sektory i pewne regiony. Parlament zaproponował, żeby 15% środków przeznaczyć na wsparcie w powiązaniu z produkcją i 3% – na wsparcie hodowli roślin białkowych. Daje to większą elastyczność niż można było uzgodnić w Komisji, gdzie przyjęto jedynie 12%. Stało się tak z powodu bardzo zdecydowanego oporu wielu państw członkowskich i ministrów, którzy uważają, że tego instrumentu nie należy nadal stosować. Jeśli chodzi o przetwórstwo, to Parlament Europejski zadecydował, że wsparcie przetwórstwa może być częścią polityki i sektora działań konkurencyjnych.

Zofia Krzyżanowska poinformowała, że ważnym zagadnieniem, do którego Rada podchodzi w sposób korzystniejszy dla Polski, jest dyscyplina finansowa, mająca obowiązywać nasz kraj w najbliższym czasie. W dotychczasowych dokumentach było zapisane, że jeżeli należałoby zredukować środki na dopłaty bezpośrednie, to współczynnik redukcji nie dotyczy najmniejszych dopłat, czyli rolników, którzy otrzymują dopłaty do 5 tys. euro. Jeżeli chodzi o tzw. zazielenienie, to ostateczna propozycja Rady jest dla nas korzystniejsza niż zapisy Parlamentu Europejskiego, który uważa, że w WPR obowiązek „zazielenienia” powinien być kontynuowany.

W trakcie dyskusji pytano, czego nie udało się osiągnąć, a na czym Polsce bardzo zależało podczas posiedzeń Rady Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa, a także czy są już dopracowane szczegółowe wytyczne dotyczące programów rolno-środowiskowych. Przedstawiciele związków i organizacji rolniczych pytali, czy w przyszłej perspektywie finansowej zostaną uwzględnione środki stanowiące rekompensatę za szkody wyrządzone przez bobry oraz o to, jak będzie przebiegało wsparcie upraw tytoniu.

Odpowiadając na pytania, przedstawicielka MRiRW Zofia Krzyżanowska poinformowała, że nie udało się rozwiązać wszystkich problemów mleczarstwa ani dodatkowo wesprzeć przetwórstwa. Obecnie trwają prace nad rozwiązaniami dotyczącymi programów rolno-środowiskowych, a w stanowiskach państw członkowskich widać duże rozbieżności. Wyjaśniła też, że rozmowy na temat rozwiązań dotyczących rynku tytoniu są trudne, ponieważ Komisja Europejska twierdzi, iż nie trzeba wspierać tego rynku.

Ad 3. Informację na temat wstępnych założeń programu rozwoju obszarów wiejskich (PROW) na lata 2014–2020 przedstawiła Zofia Szalczyk, podsekretarz stanu w MRiRW. Podkreśliła, że program ten będzie spójny z innymi programami operacyjnymi realizowanymi w Polsce i wspierającymi działania rozwojowe kraju za pomocą środków unijnych w ramach wspólnych ram strategicznych. Planowany program wykorzystuje dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją programów w minionych latach. Bardzo ważnym założeniem przy budowie nowego programu jest jego planowana pogłębiona regionalizacja. Będzie się ona wyrażać przede wszystkim w ten sposób, że pomimo centralnego planowania zostanie zapewniony wpływ regionów na wybór działań na ich terenie oraz na podział środków pomiędzy poszczególne działania. Wybór działań będzie uzależniony od specyfiki regionu. Przewiduje się tworzenie regionalnych kryteriów dostępu do pomocy w poszczególnych działaniach, a także możliwość wyboru operacji. Dzięki regionalizacji w różnych województwach będą obowiązywać różne mechanizmy pomocowe, zaplanowane i wybrane przez regiony z całego pakietu działań.

Wiceminister Zofia Szalczyk przypomniała, że zgodnie z przepisami unijnymi, PROW musi się mieścić w granicach 6 priorytetów rozwoju obszarów wiejskich, określonych w projekcie rozporządzenia Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Niewybranie któregoś z nich przez państwo członkowskie wymaga uzasadnienia. Resort proponuje realizację wszystkich priorytetów. Program musi także służyć osiągnięciu 3 tzw. celów horyzontalnych: innowacyjności, zmiany klimatu i ochrony środowiska. Przewidywane przez Polskę cele nowego PROW to: poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi, działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Nowy PROW ma być ukierunkowany głównie na wzrost konkurencyjności polskiego rolnictwa z uwzględnieniem celów środowiskowych. Resort planuje przeprowadzić od maja do października konsultacje projektu programu. Każda bardziej uszczegółowiona wersja programu będzie konsultowana z zainteresowanymi środowiskami. W maju resort rolnictwa przedłoży Ministerstwu Rozwoju Regionalnego założenia programu w celu dokonania uzgodnień co do zgodności programu z dokumentami strategicznymi. Do listopada ma być przygotowana ostateczna wersja programu, w grudniu zaś program zostanie przedłożony do akceptacji Radzie Ministrów.

Podczas dyskusji wskazywano, że budowa dróg lokalnych powinna być finansowana z funduszu spójności. Podkreślono, że to bardzo ważne działanie, wymagające dużych nakładów finansowych, ale nie powinno być finansowane ze środków przeznaczonych bezpośrednio na rolnictwo. Podnoszono również, że kiedy środki krajowe nie są jeszcze podzielone na poszczególne działania w ramach 6 priorytetów, należy zdecydowanie wesprzeć przedsięwzięcia mające na celu podniesienie czy podtrzymanie konkurencyjności polskich gospodarstw. Być może trzeba ograniczyć inne działania, które w poprzednim PROW nie były zakontraktowane. Zwracano również uwagę, że należy skrócić łańcuch żywnościowy i zwiększyć w nim udział rolnika. Podnoszono, że trzeba wesprzeć przedsiębiorców i przetwórców, aby mogli mieć większy wpływ na rynek.